

4129-8

114

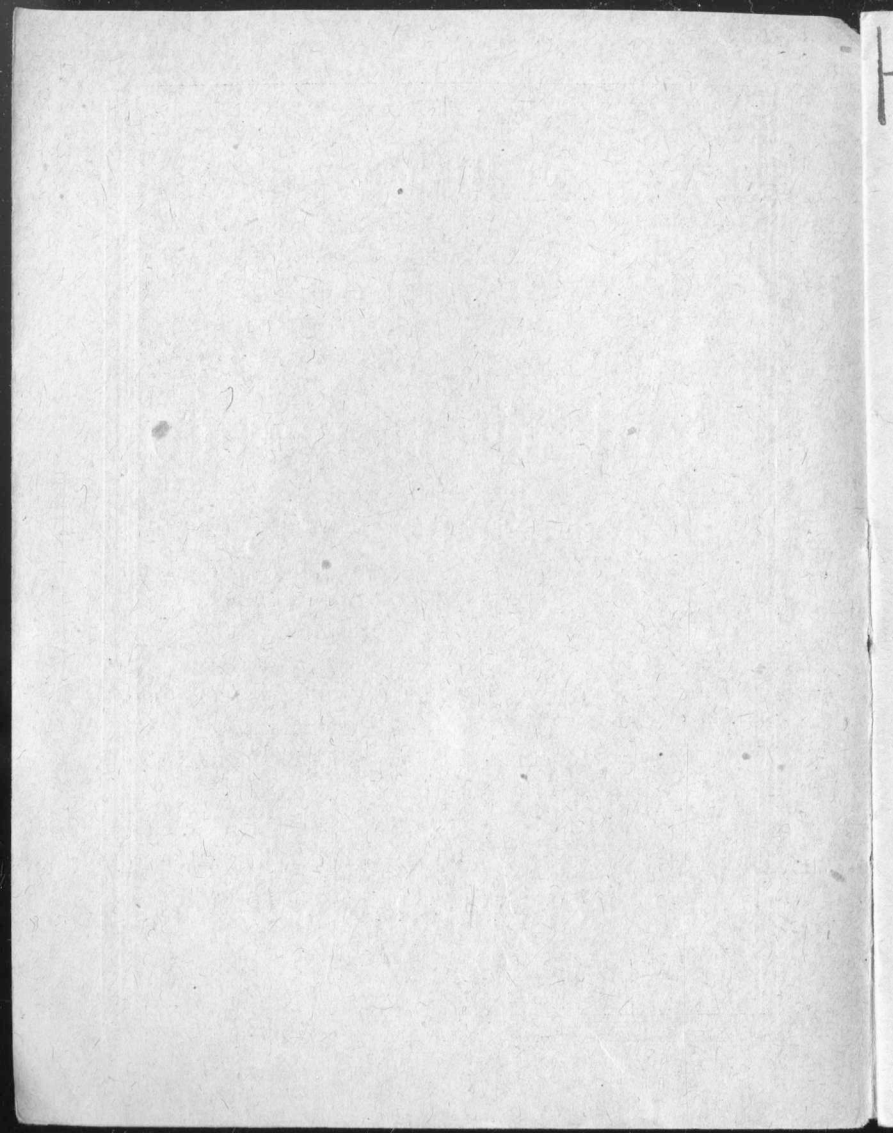
Ж. Шабад

Кыңи вiңны кагаос

3 арссан—8-өз

Сыктывдинкар

1 9 2 9

Міжан аҗ-мам мөвпавны, челафос велө-
дөм заводитчө сөмын школаын. Најө мыждө-
ны велөдыеясөс, кор челаф лөбны дурысөс,
кывзытөмөс. Тази мөвпавны оз ков. Челаф-
велөдчыны заводитөны пусчужөмсаң. Кага-
лөн лок-нога олөмыс, ічөтысаң кывзытөмыс
ставыс кага аҗ-мам-сајын да кагаөс візые-
сајын. Кага быдміг-чөжыс пыр велөдчө. Өтік
велөдчөм морт шулөма—кагаөс-кө-пө чужөм-
бөрас төлыс-мысәті заводитан велөдны, сіјө-
пө лөб сор-һин.

Тајө һигаас лөб висталөма кага быдтөм-
жылыс, кызи быдміг-чөжыс сіјөс кужөмөн
велөдны.

**Челафос колө
велөдны заво-
дитны пусчу-
жөмсаң.**

Челафос колө заводитны
велөдны пусчужөмсаң. Кызи
сіјө вөчны?—Ічөтік кага первој
велөдчө сојны, јуны, вірөдны,
кывзыны, мөвпавны. Ставеө тајө сіјө вермас
велавны вөчны бура, вермас-і лока. Ставыс
сіјө лөб быдтөм-сајын. Кагаөс позө быдты-
ны бура, позө-і лока. Бура быдтөмыд ста-
выс аҗ-мам-сајын да кагавізые-сајын. Кага-
ыд быдмігөн быд лун адзө выль-тор. Сіјө
быдтор-жылыс төдмалө. Сы-понда колө вт-

чыны сы-дырји вöчны быд локсö. Кага быд-тан уж колö нуöдны еöлöмые да кужöмөн велöдны сijöс сöмын бур-вылö. Мед jона колö кужöмөн челадöс быдтыны ар көкжамысöз-дасöз, кор челад-поснiöе, кор најö jона жуасöны бат-мамлые да быд кыв налые веритöны.

Унаые кывлан бат-мамлые челад-jылые: «тащöм-i чужлöма, нiнöм вöчны ськöд он вермы», либö «kod рöдö бара те мунöмыд-а». Кор кутан бат-мамлые жуасны, кущöма сijö быдмiс, мыj адчылис ас-гөгöрөыс да мыj-дорö сijöс велöдiсны, вiсталасны, iчöt-на-пö вöли да мыj гөгöрвоас, воз-на-пö сijöс вöли велöдныс. Сы-дырји вöлөм вiдчöвы да коса-сöны. вiзöны кагаöс најта, пастöдöны најт да лок паскöмөн. Вердöны бара-жö локa. Учланiн буржык абу, даj вольшасныс најт, шоммöма. Кагаöс локa нöйтöны, либö сы-вылö локыс горзöны, чiршöдлöны. Кор-нiн кага сувтас ас көк-jылас да кутас котравны, сeтасны сылы кiас наф, да мöдöдасны ывлаö: мед-пö ветлас, озжык мешайтчы гортын. Мыj сенi кага вöчö, кодкöд еорнитö кодкöд ворсö, некod оз-i вiзöдды.

Тази-i колас челадöс велöдан мед-буркадыс, кор најö быдтор-jылые жуасöны бат-

мамлыг, јона налыг кывзёны, видчыёны от-
сөг насаң, — ставыс сїјö том вежөрнад еёкыд
уж. Тази колö мед бур кад, кор челад пид-
ди пунктöны быд кыв бат-мамлыг. Тајö кадын
позö велöдны челад-öс быд бур-вылö. Кущöм
семја-пıын најö быдмöны. сылыг і велöдчö-
ны, бостöны бур і омöл Сы-понда колö төж-
дыены, медым челад велöдчöны сöмын бур-
вылö, колö челад-дырјі видчыены быд локыг.

Мыј колö тöдны Школаö велöдчыны вет-
пусчужöм кага- лытöз быдман-кад кагалöн шу-
öс быдтігөн. еö школаö велöдчыны мунтöз
быдман-војасөн.

Кызі, мыјö челад велöдчöны школаö мө-
дöдан војасöз?

Быдөн тöдöны, мыј пусчужöм кагалы,
версетö јöзлы-моз, кывтöм немöсјаслы да быд-
мöгјаслы-моз, быдмігөн колö еојан-јуан, пон-
ди да сөстöм сынöд. Кывтöм немöс-пїјан-сер-
тї кага нöжјөнжыка быдмö, дыржык челад
кадыг оз пет, дыржык лöö сїјöс дöзöрїтны,
віçны, велöдны. А мөвпыштö, мыјдта тор-вы-
лö сылы колö велöдчыны быдмігөн пусчу-
жöмсаң: еојны-јуны, віçöдны, кывзыны, гө-
гөр тöдмавны да кокөн ветлыны велöдчыны.
Сїјö ас-гөгөреыс унатор адçö: јöз ветлöдлöны,

немөс баксө, каҥ һавзө, быдгама көлүҗ сы-
гөгөр—ставсө колө сылы төдмавны, ставыс
тажө сылөн сөкыд уҗ. Тажө кадө кагалы колө
отсавны, кокһөдны сылые уҗсө. Отсавны
сылы шаҥмыны, быдмыны, отсавны сылы
адҗыны, кывны, ветлыны кокөн да гөгөр төд-
мавны. Отсавны һөҗҗөһкөн, куҗөмөн, медем
кага виҗа да долыда быдмис.

Со-таж ічөһк кага. Сіҗөс колө вердны,
пастөдны, унмоветны. Быдөн таҗөс вөчөны,
сөмын кыҗі колө төдны. Та-җылые аҗ-мам
һекор оз мөвпавны. Быдөн кагадө вердөны,
сөмын оз өһі кадө быдлун даҗ кыҗі-сурө да
мыҗөн-сурө. Сыые сылөн кынөмыс виеө да
пыр бөрдө. Өһі кадө быдлун вердигөн, ка-
галөн кынөмыс бура уҗалө, оз вие, сіҗө оз
бөрд олө шы-һі-төв, һекөдөс оз дөзмөд.

Сөстөма виҗигөн Паскөм кагалы колө вөч-
кага велалө пель- ны донтөмыһк паскөм-дөраые,
ка овны. сөмыны мед вөліс сөстөм да
вурөма сы-серті Тащөм паскөмөн кага долы-
да быдмө. Сөстөм паскөмө тоҗ һі пыщ оз
рөдмы, сіҗөс һекөд оз куртчав, серті паскөм
оз зелөд, оз зырт, оз кыскае, секі кага һі-
нөмые оз бөрд, олө долыда даҗ велалө сөстөм
да өкуратнеҗ паскөмө.

Быд асыв колö мыскыны сылыг чужöм-сö да голасö. Быд вежон мыскыны пывсан-ың, секи бара-жö кагаос некод оз куртчав, тој не пыщ, кутас бура уэны војын, лунын кутас овны долыда, мамос оз дözмöd.

Сöстöма колö овны эоңвизалун визöм-вöсна. Мед јона колö визны сöстöма асы-ным јажнымос. Кучикөн ми долалам, а најт кучик-пыр долавны он вермы. Быдөн тöдö ас-серти, куцöм долыд овлывлö пывсан-бö-рын, либö купајтчöм бöрын. Секи сöстöм јаж-кучик бура долалö. Бура-кö јаж-кучик пырыс мортыд долалö, сылөн эоңвиза олöмыс оз торкеы. Тајикөн i кагалөн.

Колö отсавны Таңи доö каэтыштны нөн-кагалы ворсны. та со мыј-јылыс Вердигөн, пастöдигөн дај мыевигөн кага вөрöшитчö, ворсöдчö. Нöжжөникөн сижö заводитчö кутны пан, тастi да мукöдтор. Тајö пöраын колö сылы отсавны, велöдны сижöс кутны бостны да мукöд сещöмтор горзытöг да нöјттöг. Кымын кага быдмö, сымын сижö јона ветлöдлö, котралö, мыј-сурö кватитö. Веретö јöзлы секи колö тудыны кагалыс ворсöмеö, колö сетны сылы куцöмкö кокнидик уж, медым ез вöv сöкыд дај мед сылы вöли муса.

Кага ворсө мыјөн-сурө: чагјөн, каба-
лаён, көрөбјасөн, мукөд-торјөн. Ворсны сылы
колө, ворсөмыс-і сылөн уҗыс. Ај-мам дөзмө-
ны, вөтлөны сјјөс, пһалөны: «мешајтчан-пө
да јөгөетан».

Кагалы һинөм лоө вөчныс да кутас бөрд-
ны ыждавны, сесеа кутас пышјавны гырыс
јөзыс, лібө һадурнө вөчны. Медем тазік ез
вөв, колө кагалы сетны кушөмкө пелөс кер-
каын ворсны да ворсөм-бөрын шөктыны чу-
көртны чачөјасөө. Тащөм уҗсө вит-квајт арө-
са челад зев радејтөны.

**Ворсөмсаһ кага
велядчө уҗавны,
ылаалө вильшасө-
мыс.**

Быд кага зев сөләмыс сүј-
еө мамыс-дінө, шөщ көсјө ід-
расны, пөјасны сукөд. Мам-
јаслы колө секи сетны һалы
ічөтөк уҗтор. Сылы уҗ сетөмыд зев кажитчө
да ылаалө вильшасөмыс. Сісі сјјө һөжјөһк ве-
лалас шыһитөв сөләмыс уҗавны. Нөшта вор-
сіг-мозыс сјјө велалө быдеама-һог вөрны,
сыыс сјјө лоө пельк, бур сама.

**Кагаөс колө пыр
һывзыны да бу-
ра сукөд сор-
һитны.**

Ноль-вит арөса кага зев-
һин уна көсјө тәдны. Быдтор-
јылыс јона јуасө. Зев радејтө
кывзыны вистјас да-і ачыс вие-
тавны. Тащөм вистјасөн да сорһиөн поҗө сјјөс

уна буртор-вылө велөдны. Сөмын, кор сижө жуасө, колө бура кывзыны горзытөг, чирзы-төг да бура сылы виставны, мыј-јылые жуалө. Оз ков кагаөс повчөдлыны мыјөн-сурө, кушөм-сурө мојдјасөн, сижөс кага кутас вөтавыны да војын бөрдны. Жуасигас сижөс оз ков пөрјөдлыны, сылы колө виставны збыл, өтчыд-кө сижөс пөрјалан, мөдые оз верит, оз кут кывзыны дај ачыс велалас пөрјасны. Кага-тө-кө он чиршөдды да сы-вылө он горзы сы-ые быдмас бур сөлөма морт.

Горнитны челад-көд колө кужөмөн. Мамјаслөн ем сещөм мода, челад-кө сорнитөны лөка, пыс-кыла, оз на кужны-да, мамјас шөщ кутасны сорнитны на-ног. Сиз оз ков. Колө сорнитны кагакөд лүчки. Кага кывзө да велөдчө сорнитныс гырыејас сорни-вылые.

Ңига да картінајас јона отсалөны кагалы велөдчыны да төдмавы ас-гөгөрсө. Вистјасые өтдор челад јона радејтөны вилавны быдсама картіна (серпасјас). Кар-тінајас колө сетны налы кужөмөн. Сетны-кө налы кужө-мөн картінајас да бура виставны, мыј сени пасјөма, челад вермасны топыда кутчөсны ңигајас-дорө немчөж-кежлө. Унаые овлывлө бат-мам асныс оз төдны, мыј-јылые

јуасёны налые челадыс, а нѳга-кё нёбан, сені лоё гѳжёма дај рѳсујтёма. Поэё нѳга лыд-дыны ётвылые ај-мамлы да челадылы. Секи ај-мам кутасны јонжыка лёсавны челадыкёд. Мед-јона-нын нѳга колё еіктса челадылы. Сіктые најё тёдмавыны адзёны ещатор, а нѳга-кучта вермасны тёдмавыны карса олём-јылые да мукёдлаые олём-вылём-јылые. Шуам, карын челады челады-сadjё ветлёны. Сені налы тёдмасны ем аероплан, автомобил да мукёдтор. Сені најё тёдмалёны кызі ужалё пошта, кызі вёчёны сакар, еітеч, кызі челады олёны мукёд муын да сіз, возё. Кущём картинајас да нѳгајас колё нёбны челадылы, мѳ тани огё кутё сорнѳтны, сы-јылые ем торја нѳга.

Ај-мамлён челадыкёд сёветён олёмыс јона бур челады быдтёмын. Мѳжан вёлі-нын сорні, кор ај-мам јона лёсалёны челадыкёд. Челады сещём ај-мамсё јона радејтёны да јона кывзысёны. Секи-і ај-мамыслы кокні челадыс тудёдны бур олём-вылём, да і аеныс најё секи вѳдчысёны локтор вёчёмјасые, медым челады оз велавны. Тащём ај-мамлён челады велалёны бура овны ас сёмја-пѳын, школаын јортјасыскёд, еіктын суседјаскёд, заводын ужалые-јортјаскёд.

Бура олөм да челафөс бура быдтөм бур
нөшта со-мыј-вөсна: пинаеөмые ај-мамлөн дај
челафлөн јона шыкө самныс (характер), секи
челаф пыр візөдөны пышјыны гортые, пина-
сан-іные, ветлөны кытөн сурө. Оз кужны ад-
зыны бур јортјасөс. Воз велаласны јуны,
картиасны да мукөдтор керны. Сы-понда ко-
лө төждысны, медым челафлы гортын вөлі
овны долыд да гажа. Колө лөсөдны карти-
најас, ворсан-торјас да кокңижык ујјас.

Челафөс нөјтөм Уна ај-мам мөвналөны: че-
вајө сөмын лок. лафөс-пө быдтигөн колө нөј-
тыштавны, регыджык велаласны. Нөјтөмые,
локыс-кынңі, некущөм бур абу. Өтө-кө нөјтө-
мөн позө кагаөс калекааң, воштыны. Мөд кө,
најө оз вермыны вунөдны сіјөс да лөгалөны.
Сесеа шөкыджыка-кө кутасны нөјтны, најө
велалөны воча косасны. Јона лок і сіјө, кор
челаф полөны нөјтөмые да пөрјасөны. Өтчид-
мөдые пөрјаласны, сесеа велаласны немчөж-
кежлө пөрјасны. Унжыкые челаф абу мыжа-
өс, а најөөс нөјтөны. Челаф поснөөс. Уна-
тор-на оз гөгөрвоны, оз кужны, оз вермыны
вөчны. Најөс оз ков нөјтны, сөмын колө бу-
рөн віставны, медым возө сөңі оз вөчны.

Овлывлө сиз: кага бөрдө, колөкө шыг,
колөкө кыткө виеö, кыткө зыртө, сижөс бурмө-
дөм-пыдди да төдмалөм-пыдди нөйтөны.

Овлывлө и сиз: ај-мам скөрмасны мыј-
вылө-кө да локысла нөйтөны челадөс. Серт,
астө бура кутны сөкыд олөм-дырји селө, да
и челад быдтөмыд абу кокңи уж.

Ај-мамлы, код көсјө челадөс велөдны
нөйтөмөн, ми шуам: некор-на некод абу ве-
лавлөма дај оз и велав. Локые-кынзи нөйтө-
мыд нинөм оз вај.

Вывті радејтны
да вывті кезовт-
ны кагаөс оз
позь.

Кагакөд колө сорнитны-
вөдитчыны бура, меліа, небыда.
Вывті јона кагаөс радејтөм,
кутлөм да окалөм бара-жө оз
туј. Кага умө, дөзмө сетые да скөрмө. Мед-
са-нын некытчө оз шогмы быдтыегөн, кор ка-
гаөс өтө дукө јона кутласны да окаласны,
сесеа кутасны мөд дукө локые чіршөдлыны
да нөйтны. Веретө морт дөзман сещөм олө-
мые, а челад-јылые нинөм и сорнитны. Кага
өз вермы гөгөрвоны мыј бур, мыј омөљ, мыј-
ые сижөс нөјтасны, мыјые окаласны. Пыр ку-
тас видчыены кор окаласны, либө нөјтасны.

Нинөм шуны: ај-мамлы пыр вөдитчигад,
медса-нын сөкыд олөмөн, зев сөкыд кутчисны

кагабс пиңаломыс да чиршөдлөмыс, сөмын аслыныс бур-вылө-жө. Мед-бур челаф-көд пыр өткөдә бура сорнитны. Секи кага мед-бура кутас кывзысны, оз кут ыждавны дај нөјтөмыс оз кут повны.

Кужтөм гажөд-чөм челафлы вөчө лок Унаыс веретө јөз гажө-дөны кагабс сещөм-торјөн, мыј налы аслыныс кажитчө тажа. Кагабс новлөдлөны сөрсіныс гөсетитны, вер-дөны јона јумов торјасөн. Гөсетитөмыс вермас-лоны кагалы бур, вермас лоны і лок. Јумов торјөн челафөс вердны колө, сөмын төдны көд пөраын,

Сојан вофвылын јумовторјөн челафөс оз ков вердны, секи налөн сојны чөстөмыс торк-сас да оз кутны сојны сојантор.

Челафөс гөсетитны сөрыс новлөдлыны мамјаслы оз ков. Шум, төдтөм јөз, уна-пөлөс-сојан—ставыс тајө кагабс муқтөдөны. Уна-мам ас-сертыс төдө, гөсетитан-иныс кагабс-вајөны бөрдиг-тырјі, сор водтөдөны, војын-сіјө бөрдө, лока уфө. Унжыкыс-кө ветлас-гө-сетитны, кага петө ас-олан-ногыс. Секи зев-сө-кыд лоас кагабс бөр өтпөрјаө водтөдны, вердны.

Ар витсаң-квајтсаң челафлы колөны-ныс-јортјас ворсны, сөмын өтщөщја челаф-јас-жө.

Најö сiјö кадас радејтöны ворсны котырöн,
сёлöмьежык ужалöны чукөрöн öтщöщјајаскöd.
Шоныд пöраын колö лезны ворсны ывлаö,
кöзыд-дырји керкаын.

Долыдлун да га- Ас-серти ми ставным тöдам,
жалун мед јона гажöдчыны пöраын быдöнлы
колö кагалы. окота бостлö, а челафлы мед-
јона. Кор ми көејам онкыштны кагабе, шуам:
«кущöм сiјö визув да јон». Серт, кага вермас
лоны визув да јон сöмын бура быдтöмье.
Бура быдтигöн кагабе оз чиршöдлыны, оз
видны, бура да öтпырја вердöны, јукталöны,
пелкöдöны да зилöны видчыены локторјас
керöмье, мыј кага вермас адзывны да сы-
вылые велöдчыны.

Кымын воэö быдмö кага, сымын јона
сiјöс кыскö челафјас-дорö. Ар сiзиымын-көкја-
мысын челаф ас-костын велöдчöны конкнја
ворсиг-тырји прамеја ужавны, мыј-сурö мас-
теритны да стрöитны. Пöраын, быдеама ми-
чаторјас петöны челаф кiподулые.

Челафлы колö Веретö јöзлөн прамеја оз
ас-код јортјас. овлы кад челафкöd ворсны да
отсавны налы ужавны. Челаф кажалöны вер-
етö јöзлые мырдөн-код накöd ворсöмсö да оз
сёлöмье налөн ворссы, а јортјас-костын најö

ставныс өткөд-өс. сөрт, баҕ-мамлы колө төд-ны кодкөд челаҕ ветлөны, колө кыјөдливны, кыҕи ворсөны, мыј вөчөны, өлөдны вільшасө-мыс да тышкасөмыс. Тышкасөм-бөрын колө најөс кывзыны да оз поҕ видны һи опкыны јөзлыс һи ассыныҕ челаҕ. Бура накөд сор-һитны да виставны, мед воҕө сизі оз вөчны. Вільшасөны челаҕ јона. Ај-мамлы ассыныс челаҕ дорјыны һекор оз ков. Став челаҕсө өткөдө пуктыс ај-мамөс челаҕ јонҕыка ра-дејтөны.

Міјан сиктјасын челаҕ-бөрыс һекод оз виҕөдлы ывлаын ворсөгөн, мед сөмын керка-ыс петөмаөс да наыс мынөма-а. А виҕөдлыны колө, медеа-һин ічөт кагајас-бөрыс, медем һајтын оз гудрасны, ва-дорө оз пышјыны да локыс оз вільшасны.

Челаҕөс колө новлөдлыны сө-мын нарөшнө че-лаҕлы вөчөм рытјас-вылө. Баҕ-мам новлөдлөны чела-дөс быдеама гажөдчан рытјас-вылө. Новлөдлыны кытчө-сурө најөс оз ков, најө сес һинөм оз гөгөрвоны, сөмын муҕөны да повчалөны. Овлывлө і сиз, челаҕ ар 7—8 велалөны ветлыны кінөө, сес најө адзылөны быдеама-пөлөс виеөмјас, тышкасөмјас, окасөм-јас да мүкөдтор. Сесеа гортын сижө-жө вө-

чöны, гугасöны, тышкасöны. Со мыј вермас
лони пакöд.

Поснi челады вöчöны торја рытјас,
сени налы петкöдлöны сещöм-торјас, кодöс
челадыас вермасны бура гөгөрвöны. Тащöм
рытјас-вылö најöс колö новлöдлыны. Сени
петкöдлöны налы кага олöм-јылыс, петкöдлö-
ны појездјас, паракодјас, јöз мујас да му-
кöдтор. Тащöм рытјас-вылын челады тöдмасö-
ны уна вылторјөн.

Челадыс ывла- Кымынкö кыв ковмас гиж-
ын новлöдлöм. ны челадыс ывлаын новлöд-
лöм-јылыс. Ичöt кагалы ывлаын новлöдлöмыд
зев колантор. Кага ывлавылын, öти-кö, долалö
сöстöм сынöдөн шонди-возын. ывлавылын
новлöдлöмыс кага јонмö, крепиджык лöб,
мöд-кö сiјö ывлаын унатор адзылö, тöдмалö
вөр, ва, му да мукöдтор. Гырыс јöз сылы
вермасны вiставлыны на-јылыс. Сесса челады
ывлаын вермöны вöлаыс паскыда котравны,
ворсны, а налы сiјö быдмигад зев бур. Сы-
вöсна челадыс колö јонжыка гулајтöдны да
щöкыджыка налы вiставлыны быдтор-јылыс.
Унаөн јуаласны, кыз-пö тајöс вöчны, кызи
тöдны, мыј налы бур, мыј омöл, кор колö
најöс дорыны, кор i пiнавны да кызи-пö

верман челад-өс быдтыны нөйттөг. Та-вылө по-чө шуны со мыј. Некущом уж оз по-чужавны велөдчытөг. Быд уж-вылө (вурсыны, кысыны, пөжасыны, мукөд) мыј он куж вөчны, велөдчан, јуасан кужыс јөзлыс. Челад-өс быдтөм—ыжыд уж. Быдтыны велөдчыны-жө колө.

Кужөмөн быдтыгөм ваяо уна бур. Челад-быдмасыны зонвизаде, визувөс, јөнөс, абу вилшөс, төлкаөс, бура кутасыны велөдчыны да велавны быд уж-дорө. Та-јылыс-кө кутан мөвпавны, велөдчан і кужөмөн челад-өс быдтыны. Оні быдсама нгајас, гижөдјас петөны быдтыгөм-јылыс. Бат-мамлы колө лыддыны та-јылыс. Нгајасыс лыддыны сурөны быд сиктын изба-читалнаыс. Сиктад оз-на быд ај-мам кужны лыддыны, сы-вөсна кужысјаслы колө лыддыны горөн кужтөмјаслы, мед-і најө кывзасыны да мөвпыштласыны кужөмөн челад-өс быдтөм-јылыс. Уна сиктјасын емөс „челад-сadjас“, сени челад-өс быдтөны кужөмөн. По-чө мамјаслы ветлывыны сетчө да визөдлывыны, јуасыны, сөветүтчыны велөдысјаскөд. Мамјаслы колө аслыныс төждыны воставны сиктјасын челад-сadjас, либө мед клубјасын сөтасыны челадјаслы кущөмкө југыджык да

сөстөмжык пельөс, көні челад вермасны вор-
ыштны мамјас лыд-дыг-коста либб собран-
не-вылын пукаліг-коста.

Челадлы-кө ем места ворсны кушөмкө
пельөс, најө мамјас-бөрые оз вөтлыены. Мам-
јас вермасны шөйтчыны. Секи-і мамјас аеные
лобны лөһөежык, оҗжык кутны дурекөдчыны
челад-вылө.

Сесеа быд быдтыөм-јывеыд ставсө друг
он төдлы, дај мыјтор колө выль-ног лөсөдны
друг вөчны он вермы. другтө вын ні сөм оз
суҗы. Ковмас һөжјөһикөн. Өтчыл вөчан торја
вольнае, сесеа коркө еерҗыс вермыны кутан-
да паскөм вуран, велөдан кјјассө мыскыны
еөјөм-воҗвылын, өтө кадө быдлун водны, чет-
чыны, да сиз воҗө.

Мыј оз вермы вөчны өтө мам, верман
вөчны өтув мукөдкөд. Сы-понда колө мамјас-
лы өтувтчыны да зилны велөдчыны кужөмөн
челад-јасөс быдтыны.

№ 5323

12

доныс 9 ур7865

Коми-3
1+324
Цена 9 коп.

Е. Шабад. КАК ВОСПИТЫВАТЬ ДЕТЕЙ
ОТ 3 ДО 8 ЛЕТ. Перевод **М. Скриповой.**